

De Onsterfelijke Qasīda voor de Meesteres der Vrouwen der Werelden
De spirituele gelaagdheid en poëtische grandeur van Shaykh al-Isfahani's
rouwgedicht over Sayyeda Fāṭima al-Zahrā' (a.s.)



BAQIYYAT
ALLĀH
INSTITUUT

Sji'itisch Kenniscentrum • Vertaling & Publicatie

Baqiyyat Allāh Instituut
november 2025

Inleiding

De vermaarde sji'itische jurist **Ayatollah Mohammed Hussein al-Isfahani al-Gharawi**, ook bekend als *al-Kombani*, werd geboren in 1878 te Kadhimiyya en groeide uit tot een Marja' en hoogleraar in de Hawza van an-Najaf al-Ashraf. Hij heeft aanzienlijke werken geschreven over islamitische jurisprudentie.

Sji'itische geleerden beschouwen zijn elegie over Sayyeda **Fatima al-Zahra** (a) als een **meesterwerk** van de **Arabische literatuur** en een van de belangrijkste rouwgedichten over **de meesteres der vrouwen**, de dochter van de heilige profeet Mohammed (s). Het gedicht, waarin hij de misdrijven en het lijden na de dood van haar vader beschrijft, wordt vaak geciteerd ter herdenking van haar martelaarschap.

Het onderstaande document presenteert de **volledige tekst** van het gedicht in het Arabisch, met een parallelle, nauwkeurige Nederlandse vertaling. Na de vertaling volgt een korte biografie van de auteur en een toelichting over de volledigheid van het gedicht.

Arabische tekst	Nederlandse vertaling
لهفي لها لقد أضيع قدرها حتى تواري بالحجاب بدرها	Mijn hart schreit om haar; haar aanzien werd verspild totdat haar volle maan achter de sluier verdween.
تجرّعت من غصص الزمان ما جاوز الحد من البيان	Zij dronk de bitterheden van de tijdwaarover woorden het menselijk vermogen te boven gaan.
وما أصابها من المصاب مفتاح بابه حديث الباب	Wat haar trof aan rampen heeft de sleutel in het verhaal van de deur.
إنّ حديث الباب ذو شجون بما جنت به يد الخؤون	Het verhaal van de deur is vol verdriet vanwege wat de verraderlijke hand heeft aangericht.
أيهم العدا على بيت الهدى ومهيّط الوحي ومنتدى الندى	Stormen de vijanden het huis van de leiding binnen, het neerkomstpunt van de openbaring en de bron van vrijgevigheid?
أضرم النار بباب دارها وآية النور على منارها	Steken zij vuur aan bij de deur van haar huis terwijl het vers van het Licht op zijn minaret prijkt?
وبابها باب نبي الرحمة وباب أبواب نجا الأمة	Haar deur is de deur van de Profeet van barmhartigheid, de poort der poorten naar het heil van de gemeenschap.
بل بابها باب العلي الأعلى فثمّ وجه الله قد تجلّى	Nee, haar deur is de deur van de Allerhoogste; daar openbaart zich het aangezicht van God.
ما اكتسبوا بالنار غير العار ومن ورائه عذاب النار	Zij verdienden met het vuur niets dan schande, en daarachter wacht de kwelling van het vuur.
ما أجهل القوم فإنّ النار لا تطفئ نور الله جلّ وعلا	Hoe onwetend zijn de mensen, want het vuur kan het licht van God, verheven en verheerlijkt, niet doven.
لكن كسر الضلع ليس ينجبر إلّا بصمصام عزيز مقتدر	Maar het breken van haar rib geneest niet behalve door het zwaard van een machtige, almachtige Heer.

Arabische tekst

إِذْ رَضَّ تِلْكَ الْأَضْلَعُ الزَّكِيَّةَ
رِزِيَّةً لَا مِثْلَهَا رِزِيَّةً
وَمِنْ نَبْوَعِ الدَّمِ مِنْ تَدْيِيهَا يُعْرِفُ
عَظَمَ مَا جَرَى عَلَيْهَا
وَجَاوَزُوا الْحَدَّ بِلَطَمِ الْخَدِّ شَلَّتْ
يَدَ الطَّغْيَانِ وَالتَّعَدِّي
فَاحْمَرَّتِ الْعَيْنُ وَعَيْنُ الْمَعْرِفَةِ
تَذْرَفُ بِالْدمِ عَلَى تِلْكَ الصِّفَةِ
وَلَا تَزِيلُ حَمْرَةَ الْعَيْنِ سِوَى
بَيْضِ السِّيفِ يَوْمَ يَنْشُرُ اللَّوَا
وَلِلْسيَاطِ رِثَّةً صَدَاهَا فِي مَسْمَعِ
الدَّهْرِ فَمَا أَشْجَاهَا
وَالْأَثَرُ الْبَاقِي كَمِثْلِ الدَّمْلَجِ فِي
عَضْدِ الزَّهْرَاءِ أَقْوَى الْحَجَجِ
وَمِنْ سَوَادِ مَتْنِهَا اسْوَدَّ الْفَضَايَا
سَاعَدَ اللَّهُ الْإِمَامَ الْمُرْتَضَى
وَوَكَّزَ نَعْلَ السِّيفِ فِي جَنْبِهَا
أَتَى بِكُلِّ مَا أَتَى عَلَيْهَا
وَلَسْتُ أَدْرِي خَيْرَ الْمَسْمَارِ سَلَّ
صَدْرُهَا خَزَانَةَ الْأَسْرَارِ
وَفِي جَنْبِ الْمَجْدِ مَا يَدْمِي الْحَشَا
وَهَلْ لَهُمْ إِخْفَاءُ أَمْرٍ قَدْ فَشَا
وَالْبَابُ وَالْجِدَارُ وَالدَّمَاءُ شُهُودُ
صَدَقَ مَا بِهَا خِفَاءُ
لَقَدْ جَنَى الْجَانِي عَلَى جَنْبِهَا
فَانْدَغَّتِ الْجِبَالُ مِنْ حَنْبِهَا
أَهْكَذَا يُصْنَعُ بِابْنَةِ النَّبِيِّ حَرْصاً
عَلَى الْمَلِكِ فَيَا لِلْعَجَبِ
أَتَمْنَعُ الْمَكْرُوبَةَ الْمَقْرُوحَةَ عَنْ
الْبُكَاءِ خَوْفاً مِنَ الْفَضِيحَةِ
بِاللَّهِ يَنْبَغِي لَهَا تَبْكِي دَمْعاً مَا دَامَتْ
الْأَرْضُ وَدَارَتْ السَّمَاءُ
لَفَقَدَ عَزَّهَا أَبْيَاهَا السَّامِي
وَلَا هَتْضَامَهَا وَذَلَّ الْحَامِي
أَتَسْتَبَاحُ نَحْلَةَ الصَّدِيقَةِ وَإِثْنَهَا
مِنْ أَشْرَفِ الْخَلِيقَةِ
كَيْفَ يَرَدُّ قَوْلُهَا بِالزُّورِ إِذْ هُوَ
رَدَّ آيَةَ التَّطْهِيرِ

Nederlandse vertaling

Het verbrijzelen van die zuivere ribben is een tragedie zonder weerga.
Uit het bloed dat uit haar borst vloeide blijkt de omvang van wat zij heeft doorstaan.
Zij gingen zelfs zover haar wang te slaan— mag de hand van tirannie en agressie verlamd worden.
Haar oog kleurde rood en het oog van de kennis stort tranen om dat tafereel.
Niets zal de roodheid van het oog doen verdwijnen behalve blanke zwaarden wanneer de vaandels ontplooid worden.
Het snerpen van de zwepen heeft een echo in het oor van de tijd—hoe treurig is het.
En het blijvende spoor als een armband op al-Zahra's arm is het sterkste bewijs.
Door de donkere plekken op haar rug werd de horizon zwart; Moge God de imam al-Murtaḍā te hulp komen.
Het stampen van de hiel van het zwaard in haar zij bracht over haar alles wat haar werd aangedaan.
Ik weet niets van het verhaal van de spijker; vraag het haar borst, de schatkamer der geheimen.
In de ongeboren vrucht van adel is iets dat het hart bloedt— kunnen zij een zaak verbergen die openbaar geworden is?
De deur, de muur en het bloed zijn ware getuigen; er is niets verborgen.
De dader heeft gezondigd tegen haar ongeboren kind; van haar weeklacht stortten de bergen in.
Wordt zo met de dochter van de Profeet omgegaan, uit begeerte naar heerschappij? Wat een wonder!
Verbieden zij de bedroefde, gekwelde vrouw te wenen uit angst voor smaad?
Bij God, zij zou bloed moeten wenen zolang de aarde bestaat en de hemel draait.
Om het verlies van haar verheven vader en om de onderdrukking en vernedering van haar beschermer.
Mag de bruidsschat van de Waarachtige en haar erfdeel van de edelste der schepping worden geplunderd?
Hoe kan haar uitspraak met leugen worden verworpen, aangezien het verwerpen ervan het verwerpen is van het vers van de Reiniging?

Arabische tekst	Nederlandse vertaling
أُؤْخَذُ الدِّينَ مِنَ الْأَعْرَابِيِّ وَيَنْبِذُ الْمَنْصُوصَ فِي الْكِتَابِ	Wordt de godsdienst van een bedoeïen geleerd terwijl de duidelijke tekst van het Boek wordt genegeerd?
فَاسْتَلْبُوا مَا مَلَكَتْ يَدَاهَا وَارْتَكَبُوا الْخِزْيَةَ مِنْتَهَا	Zij roofden wat haar handen bezaten en begingen de uiterste schande.
يَا وَيْلَهُمْ قَدْ سَأَلُوهَا الْبَيِّنَةَ عَلَى خِلَافِ السَّنَةِ الْمَيِّنَةِ	Wee hen! Zij vroegen haar om bewijs tegen de duidelijke soenna in.
وَرَدَّاهُمْ شَهَادَةَ الشُّهُودِ أَكْبَرَ شَاهِدٍ عَلَى الْمَقْصُودِ	Hun afwijzing van de getuigenis van de getuigenis het grootste bewijs van hun bedoeling.
وَلَمْ يَكُنْ سَدُّ الثُّغُورِ عَرْضاً بَلْ سَدُّ بَابِهَا وَبَابِ الْمَرْتَضَى	Het sluiten van de verdedigingslinies was niet het doel, maar het sluiten van haar deur en die van al-Murtaḍā.
صَدَّوْا عَنِ الْحَقِّ وَسَدُّوا بَابَهُ كَأَنَّهُمْ قَدْ أَمْنُوا عَذَابَهُ	Zij keerden zich af van de waarheid en sloten zijn poort, alsof zij veilig waren voor Zijn straf.
أَبْضَعَةُ الطَّهْرِ الْعَظِيمِ قَدَرَهَا تُدْفَنُ لَيْلاً وَيُعْفَى قَبْرَهَا	Wordt het deel van de groot-Reine's nachts begraven en haar graf uitgewist?
مَا دَفَنْتُ لَيْلاً بِسِتْرٍ وَخَفَا إِلَّا لَوْجَدَهَا عَلَى أَهْلِ الْجَفَا	Zij werd slechts 's nachts in het geheim begraven vanwege haar verbolgenheid over de hardvochtigen.
مَا سَمِعَ السَّمَاعُ فِيمَا سَمِعَا مَجْهُولَةً بِالْقَدْرِ وَالْقَبْرِ مَعَا	Nooit heeft iemand gehoord wat men nu hoort: zij is onbekend in rang en graf.
يَا وَيْلَهُمْ مِنْ غَضَبِ الْجَبَّارِ بِظُلْمِهِمْ رِيحَانَةَ الْمُخْتَارِ	Wee hen voor de toorn van de Almachtige voor hun onderdrukking van de bloem van de Uitverkorene.

Korte biografie van de auteur

Ayatollah **Mohammed Hussein al-Isfahani al-Gharawi** (1878–1942) werd geboren op 2 muharram 1297 H (26 december 1878) in de heilige stad Kadhimiyya. Hij studeerde bij de beroemde geleerden Kadhim al-Khorasani, Mohammed al-Fashari en anderen, en vestigde zich later in Najaf, waar hij docent werd en vele toekomstige juristen opleidde.

Al-Isfahani schreef invloedrijke werken zoals *Nihāyat al-dirāya*, *al-Anwār al-quḍsiyya* en *al-Ijtihād wa al-taqlīd*. Zijn leerlingen – onder wie Sayyed Muhammad al-Hakeem, Sayyed al-Khoei en andere latere grootayatollahs – werden toonaangevende figuren in de Hawza van Najaf. Hij overleed op 13 december 1942 in Najaf en werd daar begraven.

Over de volledigheid van de qasida

De bovenstaand gepresenteerde tekst omvat **40 rijmregels** (behalve de dubbele slotsregel) en komt overeen met de volledige versie van de qasida volgens betrouwbare sji'itische bronnen. Zij publiceren het gedicht in dezelfde vorm en benadrukken dat de elegie tientallen coupletten beslaat. In de bronnen wordt aangegeven dat de zinnen die in sommige selecties circuleren slechts een gedeelte van de qasida vormen.

Met deze parallelle vertaling is dus het volledige gedicht weergegeven, inclusief de verzen die vaak worden weggelaten. De herhaling van de slotsregel weerspiegelt de stijl van de dichter en onderstreept het centrale thema van goddelijke wraak voor het onrecht dat Sayyed Fatima al-Zahra (a) werd aangedaan.

﴿وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ﴾

خَادِمُ بَابِ حَيْدَرَةٍ وَذَرَّةُ تُرَابٍ تَحْتَ الْقُبَّةِ الذَّهَبِيَّةِ فِي النَّجَفِ

Dienaar van de Poort van Haydara én een stofdeeltje onder de gouden koepel in Najaf